

Inkluzivnost splošnih knjižnic: **Disleksija ter druge motnje branja in pisanja**

28. november 2023, od 9.00 do 13.00

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto in Knjižnica slepih in slabovidnih Minke
Skaberne
videokonferenčna platforma ZOOM

Program

- 9.00–10.30 **dr. Marko Kalan**, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Ljubljana ter Društvo Bravo: **Izzivi oseb z disleksijo v izobraževanju in v vsakdanjem življenju**
- 10.30–10.50 **Katarina Černe**, Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne: **Disleksija in Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne**
- 10.50–11.10 **Saša Lesjak**, Zavod RISA: **Koncept lahkega branja/lahkega jezika in pomen dostopnih informacij in storitev v skupnosti za socialno vključevanje**
- 11.10–11.30 Odmor
- 11.30–11.50 **Tijana Živko**, Gradska knjižnica i čitaonica Pula: **Svladavanje izazova čitanja te pružanje podrške djeci s disleksijom i drugim poremećajima čitanja i pisanja na primjeru radionice Vježbe čitanja**
- 11.50–12.10 **Branka Mrđenović**, Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem: **Storitve za ranljive ciljne skupine v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika**
- 12.10–12.30 **Neža Tanko**, Knjižnica Miklova hiša Ribnica, **Aplikacija Kobi v projektu Sodobno znanje za vse generacije**
- 12.30–12.50 **Helena Brulc**, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto: **Branje + kuža = Winn(er)**
- 12.50–13.00 Zaključki

O prispevkih in njihovih avtorjih

Izzivi oseb z disleksijo v izobraževanju in v vsakdanjem življenju, dr. Marko Kalan (Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Ljubljana ter Društvo Bravo)

Namen predavanja je seznaniti udeležence z osnovnimi značilnostmi disleksije in najnovejšimi raziskavami na tem področju, predvsem pa nakazati možne načine pomoči in prilagajanja okolja do te mere, da tudi osebe z disleksijo lahko živijo svoje polno življenje, tako z močnimi področji kot izzivi, ki jih prinaša specifična bralno-napisovalna motnja.

Dr. MARKO KALAN, prof. def. Deluje kot specialni pedagog v Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše Ljubljana, kjer se ukvarja z diagnostiko in korekcijo učnih in specifičnih učnih težav ter sopojavnosti, kot npr. avtizem, hiperkinetična motnja. Svojo strokovno pot je začel kot učitelj učencev z motnjo v duševnem razvoju v šoli s prilagojenim program. Ob tem se je izpopolnjeval v znanjih o specifičnih učnih težavah kot honorarni sodelavec Svetovalnega centra.

Disleksija in Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne, Katarina Černe (Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne)

Na Knjižnico slepih in slabovidnih Minke Skaberne se dnevno obračajo starši in učitelji, ki želijo pomagati otrokom z bralnimi težavami. Ob predložitvi strokovnega mnenja oz odločbe lahko dostopajo do našega zvočnega gradiva. V zadnjem letu dajemo velik poudarek na uporabo aplikacije Blinda.

KATARINA ČERNE je zaposlena na Zvezi društev slepih in slabovidnih kot bibliotekarka in dela v Knjižnici slepih in slabovidnih Minke Skaberne.

Koncept lahkega branja/lahkega jezika in pomen dostopnih informacij in storitev v skupnosti za socialno vključevanje, Saša Lesjak (Zavod RISA, Center za splošno, funkcionalno in kulturno opismenjevanje)

Zavod RISA je nevladna organizacija v javnem interesu na področjih kulture in socialnega varstva, ki sistematično razvija koncept lahkega branja in lahkega jezika. Lahko branje je namenjeno osebam, ki imajo težave pri branju, razumevanju ali dostopanju do informacij. Ukvarja se s pravico dostopa do informacij z namenom, da bi izboljšali socialno vključenost ljudi z različnimi oviranostmi, ki imajo težave na področjih branja, pisanja,

razumevanja, socialnega vključevanja. Pomaga jim pri pridobivanju informacij in veščin za družbeno življenje ter spodbuja dostopno okolje na vseh področjih življenja. V programih zavoda poleg strokovnih delavcev in koordinatorjev projektov sodelujejo prostovoljci in samozagovorniki. Zavod Risa med drugim sodeluje s knjižnicami, ministrstvi, občinami, muzeji, univerzami, organizacijami in posamezniki, ki se trudijo za vsesplošno dostopnost informacij in vključevanje ljudi v skupnost glede na njihove potrebe.

SAŠA LESJAK je vodja socialnih programov ter Centra za komunikacijo in lahko branje v Zavodu Risa, je urednica lahko berljivega časopisa 20 MINUT in ima več kot 20 let izkušenj pri delu z ljudmi z intelektualno oviro.

Svladavanje izazova čitanja te pružanje podrške djeci s disleksijom i drugim poremećajima čitanja i pisanja na primjeru radionice Vježbe čitanja, Tijana Živko (Gradska knjižnica i čitaonica Pula)

Čitanje može biti izazovno za mnogu djecu, a posebno za one s disleksijom i sličnim poteškoćama u čitanju i pisanju. Od 2018. godine na Odjelu za djecu i mlade Gradske knjižnice i čitaonice Pula provodi se radionica pod nazivom „Vježbe čitanja“ koja je namijenjena učenicima prvog i drugog razreda osnovne škole.

Na radionicama se kombiniraju različite tehnike, uključujući jezične igre, vježbe pažnje i pamćenja, vođeno čitanje i vježbe razumijevanja pročitanog koje su se pokazale korisnima za poboljšanje čitalačkih vještina i samopouzdanja kod djece s disleksijom i drugim poremećajima čitanja i pisanja.

Kvalitetna stručna literatura iz područja razvoja govora, jezika i izražavanja koristi se na tim radionicama i pruža vrijedne smjernice roditeljima i skrbnicima kako podržati djecu u svladavanju poteškoća u čitanju. Predstaviti ćemo nekoliko primjera vježbi i aktivnosti koje se mogu primijeniti kod kuće ili u školi u cilju razvijanja samopouzdanja u čitanju, a na kraju ćemo analizirati rezultate upitnika koji smo distribuirali među roditeljima kako bismo istražili njihovo zadovoljstvo radionicom i ispitali napredak djece u čitalačkim vještinama.

Ove radionice stvaraju inkluzivno okruženje u knjižnici, pružajući podršku djeci s disleksijom i drugim poteškoćama u čitanju i pisanju te razvijaju ključne vještine potrebne za uspješno svladavanje tih izazova.

TIJANA ŽIVKO završila je studij hrvatskog jezika i književnosti na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli te studij bibliotekarstva na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 2017.

godine zaposlena je u Gradskoj knjižnici i čitaonici Pula na raznim odjelima, a trenutno na Odjelu za djecu i mlade. Uključena je u razne projekte, provodi radionice i programe namijenjene djeci i mladima te vodi čitateljski klub „Sretna knjiga“ za djecu od 5. do 8. razreda osnovne škole. Je članica Društva bibliotekara Istre.

Storitve za ranljive ciljne skupine v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika, Branka Mrđenović (Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem)

V Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika deluje kompetenčni center za lahko branje, katerega ciljna skupina so ranljive skupine. V knjižnici je v maju leta 2021 zaživela zbirka Berem zlahka, ki obsega naslednje skupine: brajica, disleksija, večji tisk, znakovni jezik, lahko branje in zvočne knjige. Poseben poudarek je na uporabnikih, ki potrebujejo lažje berljiva gradiva in poenotenju delovanja na področju lahkega branja znotraj mreže splošnih knjižnic.

BRANKA MRĐENOVIĆ je bibliotekarka, zaposlena v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika in članica delovne skupine kompetenčnega centra za lahko branje.

Aplikacija Kobi v projektu Sodobno znanje za vse generacije, Neža Tanko (Knjižnica Miklova hiša Ribnica)

Projekt Sodobno znanje za vse generacije je potekal z namenom IKT posodobitve za knjižnico in uporabnike. V prvi fazi projekta smo posodobili proces izposoje z RFID tehnologijo ter tako poenostavili izposajo in nadzor nad gradivom. V drugi fazi smo projekt razširili neposredno na uporabnike, tako da smo s tabličnimi računalniki izvajali IKT svetovanja za starejše. Ker gre za obdobje epidemije, je bilo največ svetovanj povezanih z digitalnimi potrdili, aplikacijo Z-Vem in Covid potrdili. Poleg tega smo starejše učili še uporabe mCobissa, Biblosa in Audibooka.

Sedem tabličnih računalnikov smo namenili učenju branja z aplikacijo Kobi v partnerstvu z osnovno šolo. Z učiteljicami dodatne strokovne pomoči smo se dogovorili, da so izbrale otroke, ki so imeli težave pri učenju branja. Ti otroci so potem za krajše obdobje uporabljali tablične računalnike z aplikacijo Kobi, z učiteljicami pa so redno spremljali napredek. Najboljši napredek je dosegel učenec 7. razreda, ki ima disleksijo in zelo nerad bere (bere počasneje, z napakami) in je ob uporabi aplikacije Kobi v dveh tednih prebral 123 knjig oziroma je branju namenil kar 9 ur. Po poteku projekta svetovanja še vedno izvajamo individualno v knjižnici, kjer so otroci navdušeni, starši pa zelo hvaležni za možnost izposoje tablic z aplikacijo.

NEŽA TANKO je mladinska knjižničarka in skrbnica projektov v Knjižnici Miklova hiša Ribnica. Po študiju nemščine in slovaščine se je najprej zaposlila v gospodarstvu, kariero pa je nadaljevala kot učiteljica nemščine v osnovni šoli. V Knjižnici Miklova hiša deluje od leta 2020, kjer izvaja bibliopedagoške ure za vrtce in osnovno šolo ter popoldanske ure pravljic. Poleg naštetega je odgovorna za različne knjižnične projekte od zasnove, priprave do izvedbe in poročanja; med najpomembnejšimi so Poletavci, Sodobno znanje za vse generacije in Slovar ribniškega govora.

Branje + kuža = Winn(er), Helena Brulc (Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto)

Branje je pojem, ki opisuje dekodiranje zapisanih črk, ki jih pretvorimo v zvočne jezikovne znake. Kadar dovolj časa vadimo, branje postane avtomatiziran proces. Na začetku pozornost posvečamo predvsem tehniki branja, saj le-ta predstavlja pogoj za razumevanje besedila. Tako je pomembno, da otrok ne zamenjuje črk ali glasov, jih ne izpušča, tekoče bere besede v različnih besednih zvezah in povedih. Disleksija se kaže kot motnja pri branju, ki nikakor ne steče in se zatika, težave pa tudi z ogromno vaje in truda v večini primerov nikoli ne izzvenijo. Motivacija za branje lahko pripomore, da je otrok pri branju bolj učinkovit. V zadnjem desetletju so raziskave pokazale pozitivne učinke interakcij živali z ljudmi. Vključevanje terapevtskih psov v procese branja se je izkazalo kot zelo učinkovito, saj je pes odličen motivator, ki ne sodi, pač pa vliva zaupanje in toplino ter otroka motivira, da se pri branju še bolj potrudi. V Knjižnici Mirana Jarca program Branje s tačkami izvajamo že 12 let. Izkušnje otrok in terapevtskega para (škotski ovčar Winner in vodnica Marinka Srebrnjak) so jasni pokazatelji, da branje s kužkom pomeni zmago.

HELENA BRULC je leta 2001 diplomirala na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, smer bančništvo. Od leta 2003 je zaposlena v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto kot bibliotekar-informator, kjer sodeluje in izvaja dejavnosti za širjenje bralne kulture med najmlajšimi uporabniki knjižnice. Je koordinatorka nacionalnega projekta Rastem s knjigo za osnovnošolce in vodja Oddelka za mladino v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto.

